

IQTISODIY O'SISH VA UNING RIVOJLANISH OMILLARI**Imamov N.P***SamISI "Tillarni o'qitish" kafedrasi katta o'qtuvchisi***Xaitov N.N***SamISI IK-524-guruh talabasi*

Annatatsiya: *Iqtisodiy o'sish va rivojlanish mamlakatning barqaror taraqqiyotini ta'minlaydigan muhim jarayondir. Unga tabiiy resurslar, mehnat unumdorligi, texnologik taraqqiyot, investitsiyalar va infratuzilma kabi omillar ta'sir qiladi. Barqaror boshqaruv, ta'lim va innovatsiyalar iqtisodiy o'sishni tezlashtiradi. Rivojlangan davlatlar samarali institutlar va kuchli bozor mexanizmlariga tayanadi. Kapital jamg'arish va xalqaro savdo ham muhim ahamiyat kasb etadi.*

Kalit so'z: *Iqtisodiy o'sish, rivojlanish, tabiiy resurslar, mehnat unumdorligi, investitsiyalar, kapital, texnologik taraqqiyot, institutsional omillar, xalqaro savdo, bozor iqtisodiyoti.*

Annotation: *Economic growth and development are crucial processes that ensure a country's sustainable progress. They are influenced by factors such as natural resources, labor productivity, technological advancement, investments, and infrastructure. Stable governance, education, and innovation accelerate economic growth. Developed countries rely on efficient institutions and strong market mechanisms. Capital accumulation and international trade also play a significant role.*

Key word: *Economic growth, development, natural resources, labor productivity, investments, capital, technological progress, institutional factors, international trade, market economy.*

Аннотация: *Экономический рост и развитие — это важные процессы, обеспечивающие устойчивое развитие страны. На них влияют такие факторы, как природные ресурсы, производительность труда, технологический прогресс, инвестиции и инфраструктура. Стабильное*

управление, образование и инновации ускоряют экономический рост. Развитыми странами управляют эффективные институты и сильные рыночные механизмы. Накопление капитала и международная торговля также играют важную роль.

Ключевые слова: *Экономический рост, развитие, природные ресурсы, производительность труда, инвестиции, капитал, технологический прогресс, институциональные факторы, международная торговля, рыночная экономика*

Iqtisodiy o'sish – bu mamlakatning yalpi ichki mahsuloti (YAIM) yoki aholi jon boshiga to'g'ri keladigan daromadning vaqt o'tishi bilan ortishi jarayonidir. Iqtisodiy o'sish mamlakatning farovonligini oshirish, ijtimoiy xizmatlar sifatini yaxshilash, yangi ish o'rinlarini yaratish va global iqtisodiyotda raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi. Iqtisodiy o'sishning barqaror va uzluksiz bo'lishi uchun bir nechta omillar ta'sir qiladi.

Tabiiy resurslar

Tabiiy resurslar iqtisodiy o'sishning boshlang'ich omillaridan biridir. Bular yer, suv, foydali qazilmalar, o'simlik va hayvonot dunyosini o'z ichiga oladi. Resurslarga boy mamlakatlar, agar ularni samarali va barqaror ravishda boshqarishga erishsa, iqtisodiy o'sish sur'atlarini tezlashtiradi. Misol uchun, energiya resurslariga ega davlatlar bu manbalarni ishlatish orqali o'z sanoatlarini rivojlantirishlari mumkin.

Mehnat resurslari va inson kapitali

Mehnat resurslari iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biridir. Ishchi kuchining soni va sifati, ya'ni uning bilim darajasi, malakasi va tajribasi ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Ta'lim va kasbiy tayyorgarlik mehnat unumdorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, sog'liqni saqlash tizimi va ishchi kuchining ijtimoiy farovonligi ham iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan hisoblanadi.

Kapital va investitsiyalar

Kapital jamg'arish iqtisodiy o'sishning muhim komponentlaridan biridir. Insonlar va kompaniyalar sarmoya kiritish orqali yangi ish o'rinlari yaratadilar va

ishlab chiqarishni modernizatsiya qilishadi. Investitsiyalarni jalb qilish uchun davlatlar barqaror iqtisodiy siyosat yuritishi, qonunchilikni takomillashtirishi va tashqi investitsiyalar uchun jozibador bozorlarni yaratishlari zarur.

Texnologik taraqqiyot

Texnologik yangiliklar va innovatsiyalar iqtisodiy o'sishning asosiy turtkisi hisoblanadi. Yangi texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, xarajatlarni kamaytiradi va mahsulot sifatini yaxshilaydi. Texnologiyalarni joriy etish, avtomatlashtirish va raqamli iqtisodiyotga o'tish mamlakatning iqtisodiy salohiyatini oshiradi.

Institutsional omillar

Institutsional omillar, ya'ni qonunchilik va boshqaruv tizimi iqtisodiy o'sishga katta ta'sir ko'rsatadi. Bozor iqtisodiyoti samarali ishlashi uchun mustahkam huquqiy tizim, adolatli sudlar, korrupsiyaga qarshi choralar va biznesni rivojlantirishga yo'naltirilgan davlat siyosati zarur.

Xalqaro savdo va global integratsiya

Xalqaro savdo iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biridir. Mamlakatlar o'z mahsulotlarini eksport qilib, boshqa davlatlardan zarur resurslar va texnologiyalarni import qilish orqali iqtisodiy salohiyatlarini oshiradi. Global iqtisodiyotga integratsiya qilish, erkin savdo shartnomalarini imzolash va xalqaro investitsiyalarni jalb qilish davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarni mustahkamlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Xaydarov, B., & Saitov, S. (2022). Raqamli iqtisodiyot tushunchasi va afzalliklari. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 634–635. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5390>
2. Baxrom Xolmurodovich Xaydarov, Sirojiddin Abduvaliyevich Saitov RAQAMLI IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, AFZALLIKLARI AMALIY AHAMIYATI VA XORIJIY TAJRIBA // Academic research in educational sciences. 2022. №5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/raqamli-iqtisodiyottushunchasi-afzalliklariamaliy-ahamiyati-va-xorijiy-tajriba> (дата обращения: 29.11.2022).

3. Uchkun S., Dilshod N. process of identifying the significant accounts in the revenue cycle //Journal of marketing, business and management. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – С. 32-36.
4. Dilshod N. xalqaro standartlar asosida korxonalarda tushumlar auditini tashkil qilish bosqichlari va dastaklarini takomillashtirish //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – С. 105-110.
5. Najmiddinov D. R., Shodlikov D. E. the effect of the secret economy in a daily life of the society //Talqin va tadqiqotlar ilmiyuslubiy jurnali. – 2022. – Т. 1. – №. 1A. – С. 56-59. MODERN EDUCATION AND DEVELOPMENT Выпуск журнала №-17 Часть-3_ Январь –2025 51
6. Akramovich N. A. the priority of using innovative technologies in the agricultural education system //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 10. – С. 185-191